

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

24 oktober 2002

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren André Van Nieuwkerke, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen,
Frans Ramon, Dirk De Cock en Chris Vandenbroeke –**

**betreffende de samenwerking tussen de gemeenschappen en de federale fiscale administratie
voor een optimale toekenning van de studiebeurzen**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Financiële drempels spelen nog steeds een belangrijke rol bij de onderwijskansen. Recent onderzoek toont aan dat zelfs het leerplichtonderwijs verre van kosteloos is. In het secundair onderwijs lopen de kosten hoog op, vooral in de studierichtingen van het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs. In afwachting van maatregelen die het hele leerplichtonderwijs echt kosteloos maken, blijven studiebeurzen dus van belang. De studiefinanciering is nog steeds een bepalende factor voor de toegang tot het hoger onderwijs. Naast de sociale voorzieningen van de hogescholen en universiteiten zijn de studietoelagen een essentiële hefboom om gemakkelijker de drempel van de studiekosten te nemen.

Zolang studiebeurzen nodig zijn om de studiekosten te compenseren, is het ook noodzakelijk ervoor te zorgen dat de uitkering ervan zo optimaal mogelijk gebeurt. Dit is – alle inspanningen ten spijt – vandaag helaas niet het geval. Volgens het jaarverslag 2001 van de Vlaamse Ombudsdienst is de samenwerking met het Federale Ministerie van Financiën nog steeds een pijnpunt. Het is en blijft een structureel probleem dat de gevraagde informatie over inkomensgegevens dikwijls op zich laat wachten, waardoor aangevraagde beurzen laattijdig worden toegekend.

Een veel omvangrijker probleem is dat veel rechtshabbers zelfs geen aanvraag doen. Het Vlaams Parlement vroeg reeds op 7 februari 2001 in de resolutie betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs aan de Vlaamse regering initiatieven te ontwikkelen opdat de studietoelagen door de rechthabbers uit het secundair onderwijs maximaal zouden worden opgenomen (*Parl. St.*, VI. P. 2001, nr. 425/1). De jaarlijkse informatiecampagne heeft het probleem van de onderbenutting echter nog steeds niet kunnen verminderen. Volgens de brochure van de dienst studietoelagen van de Vlaamse Gemeenschap Secundair Onderwijs, schooljaar 2002-2003, vraagt momenteel zelfs minder dan de helft van de mensen die in aanmerking komen, effectief een studietoelage aan. Het HIVA stelde in het verleden herhaaldelijk een onderbenutting van de studietoelagen in het secundair onderwijs vast van ongeveer 25 %. Bovendien blijkt deze "non-take-up" geconcentreerd bij de minstbegoede gezinnen. Dat is niet alleen te wijten aan een onbekendheid met het sys-

teem, maar ook aan een imagoprobleem : aan de studietoelagen kleefde een 'bijstandsimago' dat heel wat rechthabbers ervoor doet terugdeinzen om een aanvraag in te dienen.

Over de non-take-up in het hoger onderwijs zijn geen cijfers bekend, maar HIVA-onderzoekers noemen de non-take-up wel als één van de verklaringen voor het verschil tussen de theoretische dekkingsgraad van het studietoelagenstelsel en het werkelijke percentage bursalen onder de studenten. Uit onderzoek naar de studiekosten, studietoelagen en participatie in het hoger onderwijs blijkt verder dat kennis van studietoelagen geen factor van betekenis is in de keuze tussen stoppen met studeren of toch verder studeren. Dit heeft te maken met de inschatting die men maakt van de te verwachten directe studiekosten. Hoe hoger die inschatting, hoe eerder men besluit te stoppen. Dit zou kunnen betekenen dat de studietoelagen als niet-toereikend worden gezien om de financiële drempels te overwinnen. De kennis over studietoelagen blijkt wel een impact te hebben bij de keuze van studierichting binnen het hoger onderwijs. Jongeren met een hogere kennis over studiebeurzen kiezen meer voor langere, namelijk universitaire studies. Het loont dus ook de moeite verder te investeren in sensibilisering en informatieverstrekking rond de studiebeurzen in het hoger onderwijs.

De Vlaamse Gemeenschap doet al verscheidene jaren inspanningen voor een goede informatie-doorstroming maar moet zich noodgedwongen beperken tot algemene campagnes die niet de volledige doelgroep bereiken. De ruime verspreiding van informatiefolders en persadvertenties garandeert immers niet dat alle betrokkenen ze ook opmerken en lezen. Niet toevallig zijn de slechtst geïnformeerden vaak ook de sociaal-economisch zwaksten, die eigenlijk het meest de financiële steun nodig hebben.

De Gemeenschappen verkeren echter niet in de mogelijkheid om de rechthabbers rechtstreeks aan te spreken, vermits zij niet beschikken over de inkomensgegevens van de potentiële beursgerechtigden. De federale fiscale diensten bezitten die gegevens wel, maar het is geen evidentie om ze te verspreiden. Het gaat immers om informatie die vertrouwelijk behandeld moet worden. Het vrijgeven van inkomensgegevens is dan ook aan specifieke wettelijke voorwaarden gebonden.

Dit sluit echter niet uit dat de federale fiscale overheidsdiensten op basis van hun inkomensgegevens de bevoegde diensten van de gemeenschappen kunnen meedelen welke belastingplichtigen aan de

inkomenscriteria voor toekenning van een studiebeurs voldoen. De mogelijkheid dat deze criteria verschillen in de diverse gemeenschappen lijkt geen onoverkomelijk probleem, omdat bij de federale fiscale diensten de taalkeuze van hun belastingplichtigen bekend is. Ook het probleem van aanvragen die niet onmiddellijk behandeld kunnen worden omdat de aanvragers een inkomen hebben onder het belastbaar minimum en bijgevolg geen aanslagbiljet ontvangen, kan verholpen worden. Nu worden hiervoor per dossier de inkomensgegevens opgevraagd bij het Ministerie van Financiën waar het soms erg lang duurt vooraleer men de gevraagde informatie kan doorspelen. In de belastingshervorming is echter voorzien dat gezinnen die geen of te weinig belasting verschuldigd zijn om de belastingvermindering voor kinderen ten laste uit te putten, het saldo uitbetaald krijgen. Het federale Ministerie van Financiën moet die gegevens voortaan systematisch bijhouden en kan ze in principe ook sneller overmaken aan de bevoegde diensten van de gemeenschappen.

Een goede samenwerking en informatiedoorstroming tussen de gemeenschappen en het federale Ministerie van Financiën maakt een rechtstreekse aanspreking van de rechthebbenden of zelfs een automatische uitkering van studiebeurzen in het hele land mogelijk. Om dit te realiseren werd al in 1998 een voorstel van resolutie betreffende de samenwerking tussen de federale fiscale administratie en de gemeenschappen ter democratisering van de toekenning van studietoelagen in de senaat ingediend door mevrouw Lydia Maximus, mevrouw Bea Cantillon, de heer Jacques Santkin en mevrouw Vera Dua. Het werd op 11 februari 1999 besproken in de senaatscommissie voor Financiën en Economische Aangelegenheden. De bevoegde commissie besloot, op vraag van toenmalig Minister van Financiën Viseur, het voorstel van resolutie niet goed te keuren. Het feit dat de minister "voluntaristisch" de concrete tenuitvoerlegging van de resolutie aanbod, lag aan de basis van het besluit van de commissie.

Het aanbod van de toenmalige Minister van Financiën is echter nog steeds niet gerealiseerd. Het feit dat er geen goedgekeurde resolutie is en er inmiddels een nieuwe regering en een nieuwe Minister van Financiën zijn aangetreden, die hoogstwaarschijnlijk niet op de hoogte zijn van het aanbod van de vorige Minister van Financiën, is hier wellicht niet vreemd aan. Aangezien de studiekosten nog steeds erg hoog zijn en niet alle rechthebbenden ook effectief een studiebeurs aanvragen, blijft het van groot belang dat de gemeenschappen in overleg treden met de federale regering over een rege-

ling voor een optimale toekenning van de studiebeurzen. Met dit voorstel van resolutie willen wij vanuit de Vlaamse Gemeenschap aandringen op een dergelijk overleg.

André VAN NIEUWKERKE

Gilbert VANLEENHOVE

Gilbert VAN BAELEN

Frans RAMON

Dirk DE COCK

Chris VANDENBROEKE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de resolutie betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs, die op 7 februari 2001 in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd (*Parl. St.*, Vl. P. 2000-2001, nr. 425/1) ;
- gelet op de aanbevelingen met betrekking tot de studietoelagen van de Vlaamse Ombudsdienst in het jaarverslag 2001 ;
- overwegende dat :
  - 1° de studietoelagen bijdragen tot de democratisering van het onderwijs ;
  - 2° de studietoelagen zeker moeten terechtkomen bij diegenen die daar het meest behoefte aan hebben ;
  - 3° de algemene informatiecampagnes betreffende de studietoelagen zeer moeilijk de volledige doelgroep kunnen bereiken ;
  - 4° de federale fiscale diensten over gegevens beschikken die een gericht informatiebeleid van de gemeenschappen mogelijk maken ;
- vraagt de Vlaamse regering om zo snel mogelijk overleg te plegen met de federale regering over een regeling waarbij de bevoegde juridische instellingen of administratieve diensten aan de bevoegde gemeenschapsinstellingen of administratieve diensten meedelen welke belastingplichtigen met kinderlast beantwoorden aan de inkomenscriteria voor het toekennen van een studiebeurs.

André VAN NIEUWKERKE

Gilbert VANLEENHOVE

Gilbert VAN BAELEN

Frans RAMON

Dirk DE COCK

Chris VANDENBROEKE
